

ביאורים

בפרק האחרון עברנו מסע מרתק בלימוד מידותיו של החסיד. למדנו שהחסיד שואף לשלמות, על כן אין הוא מסתפק בחובות בלבד, אלא מוסיף מעצמו ומקיים כל דבר בשלמות. הוא אינו מתמקד בתחום אחד אלא מעשיו בולטים בכל התחומים - בין אדם לחברו ובין אדם למקום.

החסיד מלא יראת שמים ומכיר בכבוד ה' לעומת קטנות האדם, דבר זה ניכר באופן שהוא מתפלל, לומד, בכבוד שהוא נותן לתורה ובקיום המצוות בהידור ונוי. מתוך מעשיו ניכרת גם אהבתו הרבה לה' ולדרך התורה כיוון שהוא עובד את הקב"ה בשמחה ודביקות. החסיד הינו אדם כללי, אין הוא מסתפק בעבודת ה' הפרטית שלו, אלא חפץ בתיקון כלל עולמי על כן הוא כואב כשרואה מעשי רשעה ומתוך כך הוא מוכיח את הרשעים.

כוונתו בעבודת ה' שלימה כל כך עד שמבטל את כל רצונותיו הפרטיים ומתרכז רק בעשיית נחת רוח ליוצרו וקריאת שמו בעולם מתוך מטרה לתקן עולם במלכות ש-די. כיוון שהגיע למדרגה זו הוא חש את צער הגלות והחורבן, ומתאבל על שפלותו של עם ישראל בזמן הגלות שמונעת ממנו להוות דמות חיקוי לכל העולם.

אך החסיד אינו מתעסק רק באידיאלים גבוהים שרחוקים מחייו של האדם הפשוט שטרם הגיע למדרגתו, אלא דואג הוא לטובת הדור ומתפלל עליו.

תכונותיו של החסיד הם של אדם גדול, שהדור כולו ראוי להישען עליו.

הרחבות

• להביט באור הגאולה המתנוצץ

שִׁיתְּכֹנֶן בְּמַעֲשָׂיו לְטוֹבַת דּוֹרוֹ כְּלוּ. הרב חיים כהן ('החלבן') מבאר את הצורך להטיב לאחרים, לדור כולו, במובן של ערבות הדדית. "הערבות ההדדית איננה הכרח רק בשביל מקבל ההשפעה, אלא גם בשביל המשפיע בעצמו... כל מדרגת שלמות הראויה לאדם, נתבעת היא מכל מרחבי חייו, ובהתשלותו ממנה יבואו לו משברים... ערבות זו היא רפואה הגונה לתחלואים הפנימיים של ציבור שלומי אמוני ישראל... היסוד הוא מידת ההשפעה והוא הנקודה שממשיכה את החיות ואת השפע מלמעלה", כלומר האדם מקבל חיות מתוך כך שהוא משפיע על אחרים, "שאין האדם יכול להגיע לשלמות תיקון עצמו לפני שיתחיל להשפיע על אחרים" [הקיצו ורננו עמי' רמה-רסד].

• אהבת הבריות

וּלְהָשִׁיב בְּתִשׁוּבָה מִי שְׂצָרֶיךָ לָהּ. בפשטות נראה מדברי הרמח"ל שיש להשיב את ישראל בתשובה כדי שיקיימו את התורה וכך יתקרבו לה'.

הרב צבי יהודה קוק ביאר את המשנה "הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבת לתורה": "ולא אמר: 'אוהב את הבריות כדי לקרבת לתורה', אלא, 'אוהב את הבריות' מצד מה שהן בריות של הקב"ה. אוהב את המקום - ומתוך כך - אוהב את הבריות. ומלבד זאת: תשאף לקרבת אל התורה" [מתוך התורה הגואלת, אבות א, יב].

נִמְצְאָתָ לְמַד שְׂשָׁנֵי דְבָרִים יֵשׁ בְּעֵינֵי זֶה, אֶחָד - הַפְּנֵה בְּכָל מִצְוָה וְעִבּוּדָה שֶׁתְּהִיָּה לְעֵלְוֵי כְבוֹדוֹ שֶׁל מְקוֹם בְּמָה שֶׁבְּרִיאוּתוֹ עוֹשִׂים נַחַת רוּחַ לְפָנָיו. וְעוֹד - הַצַּעַר וְהַבְּקָשָׁה עַל עֵלְוֵי הַכְּבוֹד הַזֶּה שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּשִׁלְמוֹת בְּעֵלְוֵי כְבוֹדוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְשִׁלְוֹתָּ.

וְאָמַנְם עוד עקר שני יש בכונת החסידות, והוא, טובת הדור. שהנה ראוי לכל חסיד שיתכונן במעשיו לטובת דורו כְּלוּ, לזכות אותם ולהגן עליהם. והוא ענין הכתוב (ישעיה ג, ט), "אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב כִּי פָרִי מַעֲלִיָּהֶם יֵאָכְלוּ", שְׁכַל הַדּוֹר אוֹכֵל מִפְּרוֹתָיו. וְכֵן אָמְרוּ זְכוּרִים לְבָרְכָה (בבא בתרא טו ע"א), "הִיֵּשׁ בָּה עֵץ" (במדבר יג, ט) - "אִם יֵשׁ מִי שֶׁמִּגֵּן עַל דּוֹרוֹ כַּעֵץ". וְתִרְאֶה שֶׁזֶהוּ רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם שֶׁיְהִי חֲסִידֵי יִשְׂרָאֵל מְזִכִּים וּמְכַפְּרִים עַל כָּל שָׂאֵר הַמְּדַרְגּוֹת שֶׁבָּהֶם, וְהוּא מֵה שֶׁאָמְרוּ זְכוּרִים לְבָרְכָה בְּלוּב וּמִיָּנוּיֹ (ויקרא רבה ל, יב), "יְבוֹאוּ אֵלָה וְיִכְפְּרוּ עַל אֵלָה", שְׁאִין הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חָפֵץ בְּאֶבְדֵן הַרְשָׁעִים, אֲלֵא מִצְוָה מְטַלֵּת עַל הַחֲסִידִים לְהַשְׁתַּדֵּל לְזִכּוֹתָם וּלְכַפֵּר עֲלֵיהֶם, וְזֶה צָרִיךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּכוֹנֵת עִבּוּדוֹתָּ וְגַם בְּתַפְלָתוֹ בְּפַעֲלָה, דְּהֵינּוּ, שִׁיתְּפַלֵּל עַל דּוֹרוֹ לְכַפֵּר עַל מִי שֶׁצָּרִיךְ כְּפָרָה וְלְהָשִׁיב בְּתִשׁוּבָה מִי שֶׁצָּרִיךְ לָהּ וּלְלַמֵּד סִגְוֹרִיָּא עַל הַדּוֹר כְּלוּ.

וּכְבֵּר אָמְרוּ זְכוּרִים לְבָרְכָה (יומא עז ע"א) על פסוק (דניאל י, יב), "וְאֵנִי בָאתִי בְּדַבְרֶיךָ" - שְׁלֵא חָזַר גְּבִירָאֵל וְנִכְנַס לַפְּנִים מִן הַפְּרָגוּד אֲלֵא כְּשֶׁלְּמַד סִגְוֹרִיָּא עַל יִשְׂרָאֵל. וְגַדְעוֹן נֶאֱמַר לוֹ (שופטים ו, יד), "לָךְ בְּכַחַךְ זֶה", לְפִי שֶׁלְּמַד סִגְוֹרִיָּא עַל יִשְׂרָאֵל (ילקוט שמעוני שופטים סב). כִּי אֵין הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב אֲלֵא לְמִי שֶׁאוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל, וְכָל מֵה שֶׁאֲדָם מְגַדֵּל אֶהְבְּתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, גַּם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְגַדֵּל עֲלָיו, וְאֵלָה הֵם הַרְעִים הָאֲמַתִּיִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חָפֵץ בָּהֶם הַרְבֵּה, שֶׁמוֹסְרִים עֲצָמָם עַל צֵאֲנוּ וְדוֹרְשִׁים וּמְשַׁתְּדָלִים עַל שְׁלוֹמָם וְטוֹבָתָם בְּכָל הַדְּרָכִים, וְעוֹמְדִים תָּמִיד בְּפֶרֶץ לְהַתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם לְבִטֵּל הַגְּזֵרוֹת הַקְּשׁוֹת, וְלִפְתָּח עֲלֵיהֶם שְׁעָרֵי הַבְּרָכָה. הֵא לְמָה זֶה דוֹמָה? לְאֵב שֶׁאֵינוֹ אוֹהֵב שׁוֹם אֲדָם יוֹתֵר מִמִּי שֶׁהוּא רוֹאֵה שֶׁאוֹהֵב אֶת בְּנָיו אֶהְבָּה נֶאֱמַנְתָּ, וְהוּא דָּבַר שֶׁהֵטְבַע יַעֲדֵ עֲלָיו. וְהוּא עֵנִין כִּהֵן גְּדוֹל שֶׁאָמְרוּ עֲלָיו (מכות יא ע"א), "שֶׁתְּהִי לָהֶם לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל דּוֹרָם וְלֹא בְּקִשׁוֹ", וְכֵן אָמְרוּ (סג), "הֵהוּא גְּבִירָא דְאֶכְלִיָּה" אֲרִיָּא בְּרוּחֵךְ תִּלְתָּא פְּרִי דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי, וְלֹא אֲשַׁתְּעִי אֲלֵיהּ בְּהַדָּה תִּלְתָּא יוֹמִי".

הֲרִי לָךְ הַחוּבָה הַמְּטַלֵּת עַל הַחֲסִידִים לְבַקֵּשׁ וְלְהַשְׁתַּדֵּל עַל בְּנֵי דוֹרָם.

וְהֵנָּה כְּבֵר בְּאֶרְצוֹ חֲלָקֵי הַחֲסִידוֹת הַרְאֲשִׁיִּים, פְּרִטִיָּהֶם מְסוּרִים לְכָל שְׁכָל וְלְכָל לֵב טְהוֹר לְהַתְּנַהֵג בָּם בְּדֶרֶךְ הַיִּשׁוּר לְפִי הַשְּׂרָשִׁים הָאֵלָה, כָּל דְּבַר בְּעֵתוֹ.

מַעֲלִיָּהֶם - מעשיהם של הצדיקים. **כַּעֵץ** - המגן בצילו על היושבים תחתיו. **בְּלוּב וּמִיָּנוּיֹ** - שכידוע, כל מין מארבעת המינים רומז לקבוצה אחרת מעם ישראל. **הֵהוּא גְּבִירָא דְאֶכְלִיָּה וְכוּ'** - איש אחד אכלו אריה במרחק ג' פרסאות ממקומו של ר' יהושע בן לוי, ולא דיבר אליהו הנביא אתו במשך ג' ימים.